

Europarättens inverkan på arbetet i ILO

Linnéa Blommé

Diskussionsunderlag till
nordiskt trepartiskt seminarium:
Normkonflikter mellan EU och ILO
– hur kan de lösas?

18 april 2008 Rosenbad, Stockholm

Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2008

Europarättens inverkan på arbetet i ILO

Linnéa Blommé

December 2007

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och disposition	1
2 Organisationerna EU och ILO.....	2
2.1 ILO:s mandat och medlemsstaternas åtaganden.....	2
2.2 Organisationen EU och medlemsstaternas åtaganden.....	4
2.2.1 EG och EU.....	4
2.2.2 Allmänt om EU och medlemsstaternas åtaganden	6
2.3 Förhållandet mellan EU och ILO	7
3 EG:s externa kompetens	10
3.1 Explicit och implicit extern kompetens	10
3.2 Exklusiv extern kompetens.....	11
3.3 Delad extern kompetens	13
3.4 Extern kompetens på områden som berörs av ILO-arbetet.....	15
3.5 Konsekvenser av kompetensöverträdelser.....	18
4 Normkonflikter mellan EU och ILO	19
4.1 Relationen mellan EG-rätt och äldre internationella avtal	19
4.2 ILO-konventioner där gemenskapen ansetts ha exklusiv kompetens.....	21
4.2.1 Konvention 170	21
4.2.2 Konvention 185	21
4.2.3 Maritime Labour Convention	23
4.2.4 Konvention 188	25
4.3 ILO-konventioner där kompetensen mellan EG och dess medlemsstater är delad	25
5 Slutsats och reflektioner	28
5.1 Avgörande faktorer vid bedömningen av EG:s externa kompetens.....	28
5.2 EU:s och ILO:s ståndpunkter rörande konflikterna och framtiden	29
6 Avslutande kommentar.....	31
7 Källor.....	33
Lagstiftning.....	33
Offentligt tryck	34
Sverige.....	34
EU.....	34
ILO	35
Litteratur.....	36
Rättsfall.....	36
Internetkällor	37
Bilaga.....	38

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Internationella arbetsorganisationen (ILO) är FN:s fackorgan för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor. ILO:s uppdrag är att främja social rättvisa genom att förbättra förhållanden för människor i arbetslivet.¹ Flera av de områden som har varit föremål för konventioner och rekommendationer i ILO omfattas även av Europeiska Unionens (EU) kompetens inom det sociala området. EU kan inte vara medlem i ILO,² men har vid ett flertal tillfällen, mot bakgrund av de normkonflikter som uppstått mellan EG-rätt och ILO-konventioner, uttalat sig om huruvida medlemsstaterna bör eller inte bör ratificera aktuella konventioner. Särskilt kommissionen har aktivt arbetat för att påverka medlemsstaterna i ILO-arbetet, vilket har lett till att en diskussion uppstått kring förhållandet mellan EU och ILO och omfattningen av EU:s externa kompetens.

1.2 Syfte och disposition

Denna promemoria syftar dels till att klargöra kompetensfördelningen mellan EU och dess medlemsstater i frågor som berör arbetet i ILO, dels till att beskriva relationen mellan EU och ILO. Promemorian skrivs inom ramen för en praktik på Arbetsmarknadsdepartementet i anslutning till examensarbetet på juris kandidatprogrammet. Framställningen ska fungera som ett oberoende underlag inför ett nordiskt trepartsseminarium om förhållandet mellan EU och ILO som kommer att hållas under våren 2008.

---

¹ Se preambeln till ILO:s stadga.

² I enlighet med artikel 1 i ILO:s stadga kan enbart stater vara medlemmar i organisationen. EU har dock observatörsstatus i ILO.

Framställningen inleds med en redogörelse för ILO:s mandat och medlemsstaternas åtagande mot organisationen. För att få en förståelse för problematiken kring kompetensfördelningen mellan EU och ILO krävs en grundläggande insikt om EU:s institutioner och deras respektive kompetens. Därför kommer framställningen att fortsätta med en redogörelse för organisationen EU och de förpliktelser medlemsstaterna har gentemot EU. Därefter kommer förhållandet mellan de båda organisationerna att redogöras för. Efter det följer en redogörelse av EU:s externa kompetens, d.v.s. EU:s behörighet att ingå internationella avtal med tredje land, samt en analys av de områden som har varit föremål för normkonflikter mellan EU och ILO. I denna del är ambitionen att ge en så uttömmande redogörelse som möjligt, dock med reservation för att inte varje fall där en normkonflikt uppstått mellan europarätt och ILO-konventioner uppmärksammas. Till framställningen hör slutligen en bilaga med en ”lathund” som grovt förenklat anger kriterier att ha i åtanke vid ratifikation av en ILO-konvention som tangerar EG-rätt.

2 Organisationerna EU och ILO

2.1 ILO:s mandat och medlemsstaternas åtaganden

ILO är FN:s äldsta fackorgan och fanns redan under Nationernas Förbund. ILO:s mandat regleras i huvudsak i dess grunddokument, vilka är stadgan från 1919 och den s.k. Philadelphiadeklarationen från 1944. ILO fastställer genom konventioner och rekommendationer internationella normer för grundläggande rättigheter och skydd för arbetstagare. Över 180 ILO-konventioner har antagits. Konventionerna reglerar i stor utsträckning rättigheter i anställningsförhållanden såsom rätt till betald semester, lika lön för arbete av lika värde, fastställande av minimilöner,

anställningsskydd, deltidsarbete och arbetstillsyn m.m. Vissa ILO-konventioner reglerar arbetsrättsliga förhållanden inom specifika verksamhetsområden som till exempel jordbruk och sjöfart. Cirka 50 konventioner och rekommendationer har antagits inom arbetsmiljöområdet, som är ett av ILO:s viktigaste områden. Dessa konventioner har bland annat behandlat användning av kemiska produkter i arbetslivet, hantering av asbest, arbetarskydd i gruvor, förebyggande av stora industriolyckor, företagshälsovård och yrkesinspektion. ILO har även antagit ett antal konventioner på det sociala trygghetsområdet gällande bland annat socialförsäkring. ILO har även mandat att främja jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet. År 1998 antog ILO:s arbetskonferens en deklARATION om grundläggande principer och rättigheter centrerad kring fyra huvudsakliga principer: föreningsfrihet och erkännande av rätten till kollektiva förhandlingar, avskaffande av alla former av tvångsarbete, avskaffande av barnarbete och avskaffande av diskriminering i arbetslivet, vilka regleras i åtta så kallade kärnkonventioner.

ILO:s organ är internationella arbetskonferensen, styrelsen och internationella arbetsbyrån.³ Arbetskonferensen är det högsta beslutande organet och väljer styrelsen samt utarbetar konventioner m.m. Styrelsen väljs för en treårsperiod och fastställer bland annat dagordningen för arbetskonferensen. Arbetsbyrån fungerar som organisationens sekretariat. ILO är trepartiskt sammansatt, vilket innebär att förutom medlemsländernas regeringar deltar även representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer i ILO-arbetet.⁴

En stat som är medlem i ILO blir inte automatiskt bunden av en konvention som utarbetats av ILO. Varje stat bedömer själv om den önskar tillträda en konvention. Sverige är idag bunden av 76 ILO-konventioner.⁵ Enligt ILO:s stadga måste en konvention underställas ”the authority or authorities within whose competence the matter lies”,⁶ vilket vanligen är den nationella parlamentariska församlingen, för beslut om eventuella lagstiftningsåtgärder innan staten kan bli bunden av konventionen. Efter beslut av den lagstiftande församlingen kan staten

---

³ Se artikel 2 i ILO:s stadga.

⁴ Se artikel 3 och 7 i ILO:s stadga.

⁵ Sverige har ratificerat över 90 ILO-konventioner. Vissa av de ursprungligen ratificerade konventionerna har dock har sagts upp bland annat på grund av att de ersatts av nya konventioner.

⁶ Artikel 19.5 (b) i ILO:s stadga.

ratificera konventionen och konventionen blir bindande ett år efter ratifikationen.⁷ En ratificerande stat är förpliktigad att rapportera om de åtgärder landet har vidtagit för att tillämpa konventionen.⁸

Skulle ett land bryta mot någon konvention kan ILO:s arbetskonferens enligt artikel 33 i ILO:s stadga vidta de åtgärder som bedöms lämpliga. ILO förfogar inte över några sanktionsmedel vid brott mot en konvention utan arbetsmetoderna är dialog, rådgivning, experthjälp och tekniskt bistånd till medlemmarna. Ett klagomål från en medlemsstat gällande en annan kan dock hänskjutas till Internationella domstolen i Haag.

2.2 Organisationen EU och medlemsstaternas åtaganden

2.2.1 EG och EU

Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) undertecknades av dåvarande medlemsstater i Rom 1957. I Maastricht 1992 undertecknades Fördraget om Europeiska Unionen (EU-fördraget). Genom EU-fördraget skapades ett europeiskt samarbete, den Europeiska Unionen (EU), bestående av tre pelare.

Den första pelaren består av EG-fördraget som är alljämt gällande. Under den första pelaren finns merparten av de områden som förknippas med europeiskt samarbete såsom handelsfrågor, tull- och gränsfrågor och civilrättsligt samarbete. Den första pelaren är den överlägset största och mest betydelsefulla delen av EU. När man talar om det rättsliga ramverket inom EU:s första pelare så kallas det fortfarande för EG-rätt. Begreppet EU innefattar hela det europarättsliga samarbetet, inklusive EG-samarbetet, medan begreppet EG är snävare och enbart syftar på EU:s första pelare. Denna begreppsdistinktion kommer att upprätthållas ge-

---

⁷ Artikel 19 i ILO:s stadga.

⁸ Artikel 22 i ILO:s stadga.

nom hela framställningen. Då normkonflikter mellan EU och dess medlemsstater i ILO-arbetet så gott som alltid uppkommer inom ramen för den första pelaren, EG, kommer endast undantagsvis att hänvisas till den Europeiska Unionen i dess helhet.

I enlighet med EG-fördraget är EG en juridisk person,⁹ till vilken EU:s medlemsstater genom medlemskapet har av sagt sig en del av sin statsuveränitet. Samarbetet inom den första pelaren skiljer sig således från traditionellt internationellt samarbete på så sätt att själva gemenskapen tilldelats vissa beslutsbefogenheter. Samarbetet är delvis överstatligt, medan samarbetet inom pelare två och tre är traditionellt mellanstatligt i likhet med samarbetet inom andra internationella organisationer, som till exempel ILO. De andra två pelarna behandlar gemensam utrikes- och säkerhetspolitik och polisiärt och straffrättsligt samarbete, som exempelvis Europol. EU är således ett samlingsbegrepp som består både av det tidigare EG-samarbetet och det utvidgade samarbetet inom pelare två och tre.

Även EU ska bli en juridisk person enligt det reformfördrag som EU:s stats- och regeringschefer kom överens om den 19 oktober 2007. Förutsatt att fördraget ratificeras i alla medlemsländer är förhoppningen att reformfördraget ska börja gälla i god tid före valen till Europaparlamentet i juni 2009.¹⁰ I och med att även EU ska bli en juridisk person kommer inte begreppen EU och EG att användas parallellt, utan enbart begreppet EU kommer att användas, då omfattande alla dagens tre pelare. I enlighet med reformfördraget ska dagens pelarstruktur slopas, och polisiära och straffrättsliga frågor bli överstatliga. I och med detta kommer mer av medlemsländernas statsuveränitet att överlåtas till EU. Den del av europarätten som berör arbetet i ILO faller dock främst inom den första pelaren som redan nu är överstatlig.¹¹ I den mån arbetet i ILO berör utrikespolitiska frågor som idag faller under den andra pelaren lär reformfördraget inte medföra några

---

⁹ Se EG-fördraget artikel 281.

¹⁰ Se Berlinförklaringen, *Förklaring med anledning av 50-årsdagen av undertecknandet av Romfördraget*, 25 mars 2007. I ordförandeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i Bryssel den 14 December 2007 anges att målsättningen är en snabb ratifikationsprocess så att fördraget kan träda i kraft 1 januari 2009, se s. 1.

¹¹ Se mer om detta under 3.4.

större förändringar eftersom beslut om utrikespolitik även enligt reformfördraget måste fattas enhälligt av medlemsländerna.¹²

2.2.2 Allmänt om EU och medlemsstaternas åtaganden

EU:s institutioner är Rådet, Kommissionen, Europaparlamentet, Domstolen och Revisionsrätten. Inom EU finns även vissa andra organ, som till exempel den Europeiska sociala kommittén (ESK) som är ett rådgivande organ bestående av företrädare för bland annat arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Den politiska beslutsmakten i EU ligger främst hos rådet. Rådet utfärdar förordningar och direktiv och har en viktig lagstiftande funktion. Kommissionen är ett administrativt organ som har förslagsmonopol och tillser efterlevnaden av fördragen. Kommissionen har inte kompetens att ingå internationella avtal. Denna kompetens har dock rådet. Domstolen utövar den dömande makten och liknar i vissa delar en författningsdomstol. Domstolens uppgift är enligt artikel 220 i EG-fördraget att lag och rätt följs vid tolkning och tillämpning av fördraget. Domstolen granskar såväl medlemsstaternas agerande som EU:s institutioners. Förhållandet mellan kommissionen, rådet och domstolen kan mycket förenklat beskrivas som att kommissionen är den initiativtagande institutionen, rådet den beslutande och domstolen står över de båda på så sätt att den kan bedöma lagligheten i hur de andra institutionerna agerar.

De olika institutionerna utfärdar rättsakter av varierande karaktär. En förordning är bindande och direkt tillämplig i medlemsstaterna (artikel 249 i EG-fördraget). Ett direktiv är bindande avseende det resultat som ska uppnås, men överlåter åt nationella myndigheter att bestämma form och tillvägagångssätt. Beslut är bindande till dem de riktar sig till. Rekommendationer och yttranden är däremot, enligt EG-fördragets artikel 249, *inte* bindande för medlemsstaterna. Att rekommendationer inte är bindande betyder dock inte att de helt saknar juridisk

---

¹² För mer information se *Lissabonfördragets innehåll*, <http://www.eu-upplysningen.se>.

betydelse. EG-domstolen har yttrat att rekommendationerna kan kasta ljus över tolkningen av gemenskapsrätten och hur medlemsstaterna bör agera.¹³

EG har möjlighet att ingå internationella avtal i den utsträckning som EG-fördraget anger,¹⁴ men ingen möjlighet att tilldela sig själv vidare kompetens än vad som följer av fördraget (så kallad ”kompetens-kompetens”). På de områden där EG har extern kompetens att sluta internationella avtal sluts dessa enligt den procedur som anges i artikel 300 i EG-fördraget.

Medlemsstaterna har, i enlighet med artikel 10 i EG-fördraget, en lojalitetsplikt som innebär att de ska vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att de skyldigheter som följer av fördraget eller av åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner fullgörs. Vid brott mot fördraget riskerar den berörda staten ytterst att betala skadestånd.¹⁵ Viktigt att notera är att EG-domstolen har slagit fast att vid konflikter med nationell rätt har EG-rätten företräde.¹⁶

2.3 Förhållandet mellan EU och ILO

Den rättsliga ramen för EU:s roll inom ILO anges i artikel 12 i ILO:s stadga där det stadgas att internationella organisationer får delta vid möten men utan rösträtt. Samarbetet mellan EU och ILO har utarbetats genom så kallade ”letters of understanding” mellan de båda organisationerna från slutet av 50-talet och framåt. I breven erinras om vikten av samarbete mellan de båda organisationerna.¹⁷ I ett brev från 1989 anges att organisationerna ska utveckla sitt samarbete ytterligare, en utveckling som ska ske med respekt för respektive organisations institutionella karaktär.¹⁸

För ILO:s räkning är EU en viktig aktör. Flera av EU:s medlemsländer har permanenta platser i ILO:s styrelse och EU-länderna svarar tillsammans för över

---

¹³ Mål C-322/88, *Grimaldi* para. 18-19.

¹⁴ EGF artikel 5.

¹⁵ EGF artikel 226-228.

¹⁶ Mål 6/64 *Costa v. E.N.E.L.*

¹⁷ Se OJ C 24/8, 1 February 1990. Se även Frid, s. 281 ff.

¹⁸ OJ C 24/8, 1 February 1990. Se även Frid, s. 282 ff.

en tredjedel av ILO:s budget.¹⁹ Genom EU har 27 länder en gemensam gräns- och handelspolitik mot tredjeland och medlemsländerna utgör tillsammans en viktig ekonomisk enhet med omfattande möjligheter att påverka andra länder.

EU har utvecklat ett generellt preferenssystem, GSP (Generalised System of Preferences), som är ett handelssystem där utvecklingsländerna erbjuds förmånligare tullsats för sin export till EU. ILO-konventioner får i GSP-systemet en konkret betydelse för EU:s samarbete med tredje land. Utvecklingsländer som tillämpar ILO:s åtta centrala rättighetskonventioner om tvångsarbete, föreningsfrihet, rätt till kollektiva förhandlingar, icke-diskriminering och barnarbete har rätt till ytterligare tullnedsättning jämfört med utvecklingsländer som inte tillämpar konventionerna. EU överlåter åt ILO att bevaka efterlevnaden av konventionerna och avgör mot bakgrund av ILO:s rapporter vilka länder som beviljas tullnedsättningar. Mot bakgrund av ILO:s rapporter beslutade EU att GSP-systemet ska upphöra för Vitrysslands del. Detta exempel visar hur EU kan fungera som ett viktigt påtryckningsmedel för att få andra länder att leva upp till ILO:s standarder. ILO har inte några egna sanktionsmedel att tillgå vid brott mot konventionerna utan är beroende av att medlemmarna agerar med de sanktionsmedel de har till förfogande. Förutom EU:s makt att påverka genom inskränkningar i GSP-systemet har även EU-medlemsstaterna möjlighet att påverka andra medlemmar i ILO genom gemensamma uttalanden på möten inom organisationen. Samtidigt som ILO har nytta av EU som påtryckningsmedel för efterlevnaden av ILO:s konventioner är ILO en viktig aktör för EU. För att ha bra handelspartners ligger det i EU:s intresse att det finns ett internationellt arbetsrättsligt normsystem som ger grundläggande rättigheter för arbetstagare världen över.

Ovan nämnda samarbetsavtal, så kallade ”letters of understanding” mellan ILO och EU har varit koncentrerade kring sysselsättning, arbetsrätt, den sociala dialogen och den sociala trygghetspolitiken.²⁰ Utöver dessa samarbetsavtal med ILO har EU antagit en rad olika dokument och slutsatser för att stödja ILO:s arbete.²¹

---

¹⁹ Se GB 294/PFA/1 (från 2005).

²⁰ OJ C 24/8, 1 February 1990. Se även promemorian *En sammanhållen svensk ILO-strategi 2007-2009*, s. 61 ff.

²¹ För en utförlig redogörelse, se promemorian *En sammanhållen svensk ILO-strategi 2007-2009*, s. 61 ff.

Samarbetet mellan EU och ILO har intensifierats alltmer från 2001 och framåt. ILO och EU har gemensamt poängterat att målen och värderingarna för de båda organisationerna sammanfaller och de har understrukt vikten av att samarbeta mot de gemensamma målen, bland annat målet att upprätthålla ett starkt socialt skydd i en alltmer globaliserad värld.²²

Det förekommer från tid till annan en debatt mellan EU och dess medlemsländer angående vilken roll EU ska ha rent praktiskt inom ILO.²³ Som det ser ut idag finns kommissionen representerad på medlemsländernas samordning inför möten inom ILO men kommissionen för ej medlemsstaternas talan på ILO-mötena. EU har en viktig roll inom ILO, men problemet har varit att komma överens om ett förfarande för deltagande som inte hotar ILO:s trepartsstruktur eller minskar arbetsmarknadsparternas roll. Det finns ett rådsbeslut från 1986 om gemenskapens deltagande vid ILO-förhandlingar då gemenskapen har exklusiv kompetens. Enligt beslutet ska kommissionen, efter förhandling med arbetsmarknadsparterna och godkännande från rådet, involveras i den skriftliga kommunikationen med arbetsbyrån. Kommissionen ska även, i nära samarbete med medlemsstaterna, föra deras talan på arbetskonferensen.²⁴ Beslutet anses i doktrin vara förenligt med ILO:s regler om trepartsstrukturen men stötte på kritik och efterlevs inte i praktiken.²⁵

---

²² OJ C 165/23, 8 juni 2001. Se även Delarue, s. 111.

²³ Jfr Frid, s. 281 ff.

²⁴ Beslutet ska enligt doktrin stå i överensstämmelse med ILO:s regler. I ett dokument från Arbetsbyrån från 1981, GB.215/SC/4/1, stadgas att det inte finns några hinder i ILO-stadgan mot att flera medlemsstater uttrycker sin åsikt genom en regional representant. Se Frid, s. 295.

²⁵ Frid, s. 295 och COM (94) 2 final, s. 3.

3 EG:s externa kompetens

3.1 Explicit och implicit extern kompetens

I EG-fördraget stadgas att EG har extern kompetens att sluta internationella avtal på vissa områden. De områden inom vilka EG har en *explicit extern kompetens* är bland andra handelspolitik, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredje land, miljöpolitik, forskning och teknisk utveckling samt utvecklingssamarbete.²⁶ Enligt artikel 149-152 om utbildning, praktik, kultur och hälsa stadgas att gemenskapen har kompetens att samarbeta med tredje land och internationella organisationer. Även artikel 111 om valutapolitik mot tredje land ger EG extern kompetens. EG ska även enligt artiklarna 302-304 samarbeta med internationella organisationer såsom FN och OECD.

EG kan även ha extern kompetens i situationer där en klart uttrycklig grund i Romfördraget saknas, så kallad underförstådd eller *implicit extern kompetens*. Detta slog EG-domstolen fast i det så kallade ERTA-fallet (även känt som AETR-fallet), som handlade om en överenskommelse om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter.²⁷ I ERTA-fallet uttalade EG-domstolen att EG kan upprätta förbindelser med tredje land på områden där Romfördraget föreskriver en *gemensam politik* samt beträffande samtliga *mål* som anges i fördraget.²⁸ Behörigheten att ingå internationella avtal behöver inte framgå enbart av en uttrycklig bestämmelse i fördraget utan kan även följa av andra bestämmelser i fördraget och av rättsakter som antagits av gemenskapens institutioner inom ramen för dessa bestämmelser.²⁹ I ERTA-fallet hade gemenskapen utnyttjat sin interna kompetens som följer av fördragets artiklar om transportpolitik. EG-domstolen menade att det inte är möjligt att separera fördragets

---

²⁶ Se artiklarna 133, 310, 181, 174, 170.

²⁷ Mål 22/70 *ERTA* REG 1971 s 263.

²⁸ *ERTA*, para. 16 ff.

²⁹ *ERTA*, para. 16.

system för interna gemenskapsåtgärder från det för externa relationer.³⁰ Det råder således en parallellitet mellan EU:s interna och externa kompetens; har gemenskapen agerat internt för att förverkliga fördragets mål så har den således även en extern kompetens på motsvarande område. Detta har vanligen kommit att benämnas *parallelldoktrinen*. Parallelldoktrinen har utvecklats ytterligare i Kramer-fallet, där EG-domstolen menade att EG kan ha extern kompetens även *utan* att först ha utnyttjat sin interna kompetens.³¹

EG:s externa kompetens kan således vara explicit, det vill säga framgå direkt av fördraget, eller implicit, det vill säga framgå underförstått i enlighet med parallelldoktrinen.

3.2 Exklusiv extern kompetens

EG:s externa kompetens kan vara exklusiv eller delad mellan medlemsstaterna och gemenskapen. Det framgår av de bestämmelser i Romfördraget som ger EG explicit extern kompetens om kompetensen är tänkt att vara delad mellan EG och medlemsstaterna eller om kompetensen är exklusiv för EG. Ett exempel i EG-fördraget som explicit föreskriver exklusiv kompetens för gemenskapen är artikel 133 som rör handelspolitik. Är kompetensen exklusiv till förmån för gemenskapen så är medlemsstaterna själva förhindrade att sluta avtal på samma område, observera att detta är *oavsett* om avtalet skulle avvika från de gemenskapsrättsliga reglerna eller ej.³²

Även implicit extern kompetens kan vara exklusiv. Den exklusiva implicita kompetensen berördes i ERTA-fallet från 70-talet där domstolen i punkt 31 anger att ”denna gemenskapens behörighet utesluter möjligheten av en konkurrerande behörighet hos medlemsstaterna, eftersom varje initiativ som tas utanför ramen för de gemensamma institutionerna är oförenligt med en enhetlig gemensam

---

³⁰ *ERTA*, para. 19.

³¹ Mål 6/76 *Kramer* REG 1976 s 1279.

³² Yttrande 2/91 Del II, para. 8 (från år 1991).

marknad och en enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten.” I ERTA-fallet uttalade EG-domstolen att ”så snart gemenskapen har antagit regler för förverkligandet av fördragets mål, kan medlemsstaterna inte utanför ramen för de gemensamma institutionerna åta sig förpliktelser som kan inverka på nämnda regler eller ändra deras räckvidd”. En slutsats som således kan dras av ERTA-fallet är att om medlemsstaterna önskar agera externt på ett område, genom att till exempel ratificera en ILO-konvention, vilken påverkar ett område som är föremål för bindande gemenskapsrättsliga regler internt i syfte att förverkliga fördragets mål, genom till exempel förordningar eller direktiv, så får medlemsstaterna inte ansluta sig till konventionen. En ratifikation av en ILO-konvention inom ett område som tangerar EG-rättsliga regler kräver följaktligen en analys av huruvida ILO-konventionen kan komma att inverka på EG-rätten.³³ Medlemsstaten har förlorat rätten att ingå internationella avtal som kan påverka de gemenskapsrättsliga reglerna som har antagits för att förverkliga fördragets mål. Detta följer även av lojalitetsplikten. I och med att medlemsstaterna ska verka för att fullgöra de skyldigheter som följer av fördraget och de åtgärder som vidtagits av gemenskapens institutioner kan de således inte ingå internationella avtal som strider mot gemenskapsrätten.

Den implicita exklusiva kompetensen klargjordes mer utförligt i ett senare yttrande av EG-domstolen i yttrande 2/91 angående ILO-konventionen nr 170 om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet. Där uttalade domstolen att EG:s externa kompetens är exklusiv om fördraget explicit anger att den är det eller ”by virtue of the scope of the measures adopted by the Community institutions for the application of those provisions and which may be of such kind as to deprive the Member States of an area of competence which they were previ-

---

³³ Se Maier, s. 166. Det finns för närvarande inget utarbetat förfarande som anger hur det bör kontrolleras om en konvention inverkar på EG-rätten. Kommissionen finns dock representerad då ILO-konventioner utarbetas och kan därmed påtala eventuella normkonflikter. Rådet har även lagt fram beslut som bemyndigar medlemsstater att ratificera konventioner i gemenskapens ställe (se mer om detta nedan under 4). Det kan dock inte hävdas att det är upp till EU:s institutioner att granska hur ILO-konventioner kommer att inverka på EG-rätten. Eftersom det inte finns något utarbetat förfarande för hur en dylik analys går till måste det idag anses vara upp till varje medlemsstat att försäkra sig om att staten kan åta sig att ratificera en ny ILO-konvention utan att inkräkta på de förpliktelser som följer av EG-rätten.

ously able to exercise on a transitional basis”. EG-domstolen menade vidare att den externa kompetensen blev exklusiv när ämnet för en internationell överenskommelse faller inom ett område som ”is already covered to a large extent by Community rules progressively adopted...with a view of achieving an ever greater degree of harmonization”. *Omfattningen* av de interna gemenskapsrättsliga reglerna kan alltså göra att medlemsstaterna fråntas sin externa kompetens och göra EG:s kompetens exklusiv. De förefaller dock oklart exakt i vilken utsträckning ett område ska vara reglerat för att göra gemenskapens kompetens exklusiv, mer än att det ska vara ”to a large extent”. Om ett område är till stor del harmoniserat internt EG-rättsligt så förlorar således medlemsstaterna sin externa kompetens på området, *oavsett* om ett potentiellt internationellt avtal som en medlemsstat önskar ingå skulle inkräkta på gemenskapsrätten eller ej. Det faktum att området faller inom gemenskapens exklusiva kompetens gör att medlemsstaterna inte över huvud taget får agera självständigt inom detta område. Ett exempel på ett område där domstolen fann att det förelåg implicit exklusiv extern kompetens är den delen inom ILO-konventionen 170 (som nämnts ovan) som berörde klassificering, paketering och märkning av farliga ämnen.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att EU:s medlemsstater inte får ingå internationella avtal som strider mot gemenskapsrätten. Är ett område inom gemenskapens exklusiva externa kompetens, vilket det är om det stadgas explicit i fördraget eller om det följer av att området harmoniserats i stor utsträckning, har medlemsstaterna helt förlorat sin externa kompetens inom detta område.

3.3 Delad extern kompetens

Som visats ovan kan gemenskapen ha exklusiv extern kompetens att ingå internationella avtal. Detta är dock inte den vanligaste formen av extern kompetens. Inom de allra flesta områden där EU har extern kompetens delas den med medlemsstaterna. Det finns olika former av delad kompetens. Ett exempel är något

som ibland kallas vertikalt delad kompetens, exempelvis artikel 181 om biståndspolitik i EG-fördraget, där det stadgas att gemenskapens kompetens inte ska inverka på medlemsstaternas behörighet att ingå internationella avtal.

Vissa internationella avtal innefattar både områden som ligger inom gemenskapens kompetens och medlemsstaternas kompetensområde. Det är då vanligt att EG ingår avtalet i motsvarande delar som har reglerats av EG, och medlemsstaterna ingår avtalet där gemenskapsrättsliga regler saknas.

Att ett område har reglerats av gemenskapen behöver inte betyda att medlemsstaterna helt måste avstå från att ingå avtal som berör detta område. Som beskrivits ovan följer av Opinion 2/91 att ett område måste vara reglerat ”to a large extent” för att gemenskapens kompetens ska bli exklusiv. Är kompetensen inte exklusiv finns det ofta ett utrymme för medlemsstaterna att agera internationellt utan att det inverkar på den gemenskapsrättsliga regleringen. Det kan till exempel finnas områden där gemenskapen har utfärdat regler men dessa är minimiregler. I sådana fall kan medlemsstaterna själva reglera området och införa strängare regler än de gemenskapsrättsliga.³⁴ Det bör därför understrykas att det är vanligt att det förekommer parallell reglering inom EU och ILO inom samma rättsområden, utan att detta behöver leda till konflikter av något slag.

I vissa fall kan kompetensen även vara *konkurrerande* med gemenskapen. I fallet Kramer, som nämnts ovan, hade EG inte utnyttjat sin interna kompetens och EG-domstolen menade att medlemsstaterna då hade extern kompetens till dess att gemenskapen tagit sin kompetens i anspråk.³⁵

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det föreligger olika typer av delad kompetens mellan EU och dess medlemsstater och att delad kompetens är vanligt förekommande.

---

³⁴ Jfr yttrande 2/91.

³⁵ Mål 6/76 *Kramer*, para. 39-40.

3.4 Extern kompetens på områden som berörs av ILO-arbetet

Flera av ILO:s verksamhetsområden, såsom arbetsrätt och arbetsmiljö, har sina motsvarigheter i EU:s så kallade sociala dimension. EU:s sociala dimension består av de rättsområden som omfattar fri rörlighet för arbetskraft, sysselsättning, jämställdhet, arbetsmiljö, arbetsrätt, arbetstid, social trygghet för migrerande arbetstagare och socialförsäkring. Arbetstagares fria rörlighet behandlas i artikel 39-42. Artikel 136-145 reglerar frågor om arbetsmiljö och social trygghet samt lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete. I ovannämnda artiklar i EG-fördraget stadgas inte explicit någon extern kompetens för gemenskapen, såsom exempelvis beträffande handelspolitikens artikel 133. EG har dock sannolikt underförstådd extern kompetens på stora delar av arbetsrättens område i enlighet med den ovan beskrivna parallelldoktrinen.³⁶ Har gemenskapen agerat internt för att förverkliga fördragets mål genom att utfärda bindande regler på arbetsrättens och socialpolitikens område så har EG även en extern kompetens på motsvarande område.

De områden som berörs av ILO-konventioner torde falla främst inom medlemsstaternas egna kompetensområden eller inom de kompetensområden som är delade mellan gemenskapen och medlemsstaterna.³⁷ På de områden som EU inte alls har någon extern kompetens behåller medlemsstaterna självfallet sin statsuveränitet och kan ingå alla internationella avtal själva, utan EG:s inverkan. Artikel 137.5 anger till exempel att gemenskapen inte har någon kompetens på löneförhållanden, föreningsrätt, strejkrätt eller rätt till lockout. Denna del faller således inom medlemsstaternas egna kompetensområden.³⁸ EG har inte heller agerat an-

---

³⁶ Maier, s. 162.

³⁷ Maier, s. 165.

³⁸ Det bör dock observeras att dessa områden trots allt kan komma att regleras av gemenskapen indirekt. EG-domstolen menar till exempel att vissa frågor som har samband med löneförhållanden kan behöva regleras för att inte andra delar av artikel 137 ska förlora sitt innehåll. Angående detta, se mål C-307/05 *Yolanda Del Cerro Alonso och Osajudetza Servicio Vasco de Salud*. Angående reglering av strejkrätt, se mål C-438/05, *The International Transport Workers' Federation och The Finnish Seamen's Union mot Viking Line*.

gående tvångsarbete, som därför torde falla under medlemsstaternas egna kompetensområden.³⁹

Ovanstående redogörelse för EU:s externa kompetens innebär att medlemsstaterna varken får ratificera en ILO-konvention som faller inom den exklusiva kompetensen eller med innehåll som strider mot den gemenskapsrättsliga lagstiftning som antagits för att förverkliga fördragets mål. Medlemsstaternas handlingsutrymmen inom ILO begränsas således i motsvarande mån av den befintliga EG-rättsliga lagstiftningen. Även inom områden där det finns EG-rättslig lagstiftning, förutsatt att denna inte är exklusiv, kan medlemsstaterna ratificera en konvention som fyller ut de EG-rättsliga reglerna eller där det enbart finns EG-rättsliga minimiregler. I yttrande 2/91, som redogjorts för ovan, hänvisar EG-domstolen till att artikel 118a (nuvarande artikel 137) anger att medlemsstaterna inte ska hindras att införa mera långtgående regler. Artikel 137 är grunden för flertalet av gemenskapens lagstiftningsmöjligheter inom den sociala dimensionen, vilket medför att även där det införts bindande regler internt finns det ett utrymme för medlemsstaterna att agera.

På områden där det inte ännu finns någon intern lagstiftning inom EU får medlemsstaterna agera inom ILO och ratificera konventioner så länge som EU inte har utfärdat bindande regler på området; kompetensen är konkurrerande mellan medlemsstaterna och EU.⁴⁰

Inom vissa områden är dock medlemsstaterna mer begränsade att agera. Det kan till exempel argumenteras för att regler om könsdiskriminering faller inom EG:s exklusiva kompetens på grund av den harmonisering av medlemsländernas lagstiftning som har skett.⁴¹ Detta skulle medföra att medlemsstaterna är förhindrade att själva ingå internationella avtal på området. Handelspolitiken tillhör, som nämnts ovan, EU:s exklusiva kompetens. Handelsrätten utgör dock ett komplicerat område eftersom handelsavtal ofta kan innehålla sociala klausuler. I de fall

---

³⁹ Novitz, s. 25.

⁴⁰ Jfr mål 6/76 *Kramer*.

⁴¹ Novitz, s. 17.

där handelsavtal även innefattar frågor under andra områden än just handelspolitik torde även medlemsstaterna medverka vid slutande av dessa avtal.⁴²

Observeras bör att då den externa kompetensen är delad mellan medlemsstaterna och EU har domstolen uttalat att medlemsstaterna ska samarbeta med gemenskapen vid förhandling och implementering av det internationella avtalet.⁴³ Något närmare förslag på utformning av hur detta förfarande ska gå till när kompetensen är delad mellan EG och medlemsstaterna har dock inte domstolen angett.

När EG:s externa kompetens är exklusiv så är medlemsstaternas handlingsutrymme i ILO-arbetet mer begränsat. Att medlemsstaterna inte får ratificera en konvention som helt/delvis faller inom den exklusiva gemenskapskompetensen är klart. Däremot är exklusivitetens påverkan på övriga stadier av ILO-arbetet, såsom till exempel förhandling och röstning, mer oklar. Vad gäller medlemsstaternas möjligheter att agera enskilt i dessa stadier av ILO-arbetet finns det, som nämnts ovan, ett rådsbeslut från 1986 som anger att det är kommissionen, i nära samarbete med medlemsstater och arbetsmarknadsparter, som ska förhandla om ILO-konventioner då det föreligger exklusiv gemenskapskompetens.⁴⁴ Beslutet anses i doktrin vara förenligt med ILO:s stadga,⁴⁵ men har stött på kritik från arbetsmarknadsparterna och tillämpas idag inte i praktiken.⁴⁶ Att en medlemsstat uttrycker en åsikt vid förhandlingen av en konvention betyder inte nödvändigtvis att den medlemsstaten åtagit sig en internationell skyldighet som påverkar gemenskapsrätten eller förhindrar dess utövande.⁴⁷ Inte heller vid röstning om antagandet av en konvention torde staterna vara förhindrade att agera enskilt, så länge som konventionen inte riskerar att negativt påverka uppfyllandet av EG-fördragets mål (lojalitetsplikten).

Sammanfattningsvis visar ovanstående redogörelse att normkonflikter mellan EU och ILO kan uppkomma inom en rad områden eftersom verksamhetsområdena för de båda organisationerna överlappar varandra. Då EG har extern kompe-

---

⁴² Maier, s. 356.

⁴³ Yttrande 2/91, para. 12 och 36-38.

⁴⁴ Se rådets beslut av den 22 december 1986 och Frid, s. 294 ff.

⁴⁵ Frid, s. 295.

⁴⁶ Frid, s. 299 ff.

⁴⁷ Jfr Macleod s. 61 f om konsekvenserna av EG-rättens exklusivitet.

tens att agera inom ett område som är föremål för en ILO-konvention är denna kompetens oftast delad med medlemsstaterna. Beroende på om kompetensen är delad med medlemsstaterna eller exklusiv till förmån för EU aktualiseras olika krav på agerande från medlemsstaternas sida.

3.5 Konsekvenser av kompetensöverträdelser

En intressant fråga att ställa sig i sammanhanget är vilka konsekvenser det skulle få om en medlemsstat inkräktar på de gemenskapsrättsliga reglerna genom att ratificera en ILO-konvention trots att den faller inom gemenskapens exklusiva kompetensområde. Kommissionen har enligt artikel 211 i EG-fördraget i uppgift att övervaka tillämpningen av fördragets bestämmelser och de bestämmelser som antagits av institutionerna med stöd av fördraget. Kommissionen kan som ett led i denna övervakning väcka talan vid EG-domstolen om att en medlemsstat har begått ett fördragsbrott.⁴⁸ Kommissionen använder sig ofta av denna åtgärd för att säkerställa efterlevnaden av fördragets bestämmelser. År 2006 anhängiggjordes 193 fall om fördragsbrott vid EG-domstolen.⁴⁹ Anledningar till fördragsbrott är typiskt sett att en medlemsstat har haft svårigheter att ändra den nationella lagstiftningen så att den överensstämmer med EG-rätten. De är vanskligt att spekulera i vilka praktiska konsekvenser som skulle kunna komma ifråga för en medlemsstat som ignorerar gemenskapens exklusiva kompetens genom att ratificera en konvention som egentligen skulle ha krävt ett bemyndigande från rådet. Skulle detta konsekvent ske på områden där gemenskapen klart och tydligt har exklusiv kompetens är det inte osannolikt att kommissionen agerar genom att anhängiggöra en talan om fördragsbrott. I samband med dom om fördragsbrott kan domstolen även förelägga staten att betala skadestånd.

Att kommissionen skulle agera mot att medlemsstaterna handlar självständigt inom andra stadier av ILO-arbetet, som förhandling till exempel, är dock mer

---

⁴⁸ Se artikel 226. Talan om fördragsbrott kan även väckas av en annan medlemsstat, se artikel 227.

⁴⁹ Bernitz, s. 131.

osannolikt eftersom medlemsstaterna inte torde kunna ikläda sig några rättsliga skyldigheter vid dessa stadier av ILO-arbetet som skulle kunna motivera en fördragsbrottstalan. Det är även svårt att se hur en fördragsbrottstalan skulle kunna komma ifråga vid överträdelser av kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och gemenskapen då kompetensen är delad dem emellan. EG-domstolen har uttalat att det föreligger en samarbetskyldighet vid alla stadier av arbetet med ILO-konventioner då kompetensen är delad mellan medlemsstaterna och gemenskapen. Det finns dock inget dokument som på något sätt anger hur ett dylikt samarbete ska gå till, varför en fördragsbrottstalan om överträdelse av den delade kompetensen ter sig något diffus och långsökt. Möjligtvis skulle det kunna tänkas att kommissionen agerar om medlemsstaterna konsekvent ignorerar att samarbeta med gemenskapen i ILO-arbetet, trots att en sådan skyldighet klart ålagts dem.

4 Normkonflikter mellan EU och ILO

4.1 Relationen mellan EG-rätt och äldre internationella avtal

Artikel 307 i EG-fördraget anger att internationella avtal som ingåtts innan en medlemsstat anslutit sig till EU inte påverkas av bestämmelserna i EG-fördraget. Sverige blev bunden av ILO-stadgan redan 1920, och den torde då, i enlighet med artikel 307, ha företrädde framför EG-fördraget, liksom alla ILO-konventioner ingångna av Sveriges innan inträdet i EU. Situationen är dock inte fullt så enkel, vilket praxis från EG-domstolen visar. I målet C-158/91 om huruvida ILO:s konvention 89 om nattarbete för kvinnor strider mot likabehandlingsdirektivet uttalade EG-domstolen att medlemsstaten är skyldig att säkerställa att reglerna om likabehandling av kvinnor och män ska tillämpas fullt ut, ”utom för

det fall tillämpningen av en sådan bestämmelse är nödvändig för att säkerställa att den berörda medlemsstaten fullgör de förpliktelser som följer av ett avtal som ingåtts med tredje land före fördragets ikraftträdande”. Kommissionen stämde dock nyligen in Österrike för fördragsbrottstalan inför EG-domstolen, som då utvecklade sin tolkning av artikel 307 i EG-fördraget.⁵⁰ Österrike hade anslutit sig till ILO:s konvention nr 45 angående användande av kvinnor till arbete under jord i gruvor innan anslutningen till EU. EG-domstolen fann att ILO-konventionen stred mot EG:s regler om likabehandling av män och kvinnor. EG-domstolen menade i målet att även om det är riktigt att Österrike i princip kan åberopa artikel 307 första stycket för att bibehålla nationella bestämmelser som grundar sig på ILO-konventionen nr 45, så anger artikel 307 andra ledet att om dessa bestämmelser är oförenliga med EG-fördraget ska den berörda medlemsstaten vidta alla lämpliga åtgärder för att undanröja det som är oförenligt med fördraget. ILO-konventionen nr 45 kan enligt dess regler endast frånträdas vart tionde år och en sådan tioårsperiod hade passerat för Österrike. EG-domstolen menade att det vid tidpunkten för det tionde året inte var fastställt att konventionen stred mot gemenskapsrätten. Domstolen kom därför till slutsatsen att Österrike inte hade brutit mot lojalitetsplikten. Av domslutet kan därmed möjligen utläsas att ett land som inte frånträder en ILO-konvention (i enlighet med den konventionens regler) som strider mot EG-rätt, bryter mot lojalitetsplikten. I sammanhanget kan nämnas att kommissionen har försökt förmå medlemsstater att säga upp konvention 89 och även ILO-konventionen nr 96 om avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer, som kommissionen menade inte stod i överensstämmelse med gemenskapsrätten.⁵¹ Ovanstående redogörelse leder till slutsatsen att även avtal ingångna *innan* ett medlemskap i EU ska vara i överensstämmelse med EG-rätten.

---

⁵⁰ Mål C-203/03 Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Österrike.

⁵¹ Se Own-initiative opinion of the Economic and Social Committee on Relations between the EU and the International Labour Organization, para. 11 (från 1995). Här kan noteras att Sverige inte har ratificerat konvention nr 89 (ej heller övriga nordiska länder). Sverige har dock ratificerat konvention nr 45 och 96, men dessa konventioner har senare sagts upp.

4.2 ILO-konventioner där gemenskapen ansetts ha exklusiv kompetens

4.2.1 Konvention 170

Ett flertal områden som har varit föremål för konventioner inom ILO har gett upphov till normkonflikter med EG-rätt där gemenskapen ansetts ha exklusiv extern kompetens. Ett exempel på detta, som nämnts tidigare, är ILO-konventionen nr 170 om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet som blev föremål för ett yttrande från EG-domstolen.⁵² Yttrandet är, som nämnts ovan, visserligen inte bindande för medlemsstaterna men yttrandet bör ändå tillmätas stor betydelse då det är EG-domstolens uppgift att tolka fördraget och medlemsstaterna har en lojalitetsplikt mot de skyldigheter som följer av fördraget. Domstolen menade att en liten del av ILO-konventionen 170 tangerade gemenskapens exklusiva kompetens. Basen för gemenskapens kompetens var här artikel 95 om den inre marknaden och gemenskapen hade utfärdat flera direktiv på området som handlande om klassificering, paketering och märkning av farliga ämnen. Medlemsländernas lagstiftning hade därigenom harmoniserats på detta område och reglerna anlade inte en minimireglering. Området ansågs därför vara exklusivt för gemenskapen och domstolen menade därför att medlemsstaterna då inte fick åta sig några internationella skyldigheter på det området.

4.2.2 Konvention 185

Ytterligare en normkonflikt uppkom med anledning av ILO:s konvention nr 185 om identitetshandlingar för sjömän.⁵³ Rådet menade att vissa av konventionens artiklar föll under gemenskapens behörighet på viseringsområdet, där artikel 62.2

---

⁵² Yttrande 2/91. Här kan noteras att Sverige har ratificerat konvention nr 170.

⁵³ Se Rådets beslut av den 14 april 2005 om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska gemenskapens intresse ratificera Internationella arbetsorganisationens konvention nr 185 om identitetshandlingar för sjömän, 2005/367/EG. Konventionen har ännu inte ratificerats av Sverige.

b och artikel 300 utgjorde gemenskapens externa kompetens. Rådet framhöll att gemenskapen arbetar för att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa som grundar sig på bland annat en gemensam politik på viseringsområdet. Konventionen föll inom ett område där gemenskapen hade utnyttjat sin kompetens genom att år 2001 anta en viseringsförordning. Eftersom gemenskapen, i enlighet med ILO:s stadga, inte kan ratificera konventionen bemyndigade rådet den 14 april 2005 medlemsstaterna att ratificera konventionen. I bemyndigandet anger dock inte rådet om kompetensen är exklusiv för gemenskapen eller delad med medlemsstaterna. Eeckhout anser att ”..there is clearly no exclusive competence as regards visas, asylum, and immigration.”⁵⁴ Eeckhout framhåller att gemenskapens kompetens beträffande visering, asyl och invandring enbart gäller vissa områden och anger vissa minimiregler, varför kompetensen på området är delad mellan gemenskapen och dess medlemsstater.⁵⁵ En gemensam gränspolitik är dock en viktig del av EU vilket föranleder att det sannolikt finns områden som är så pass harmoniserade att de skulle kunna anses exklusiva till förmån för gemenskapen. I kommissionens ”explanatory memorandum” till förslaget till rådsbeslut hänvisar kommissionen till att gemenskapen har harmoniserat området genom förordningen (EC) No 539/2001. Kommissionen hänvisar vidare till ERTA-fallet och menar att en ratifikation av konvention 185 skulle påverka gemenskapens kompetens på området och att medlemsstaterna därför själva inte kan ratificera konventionen på eget initiativ. Det kan inte säkert sägas i vilken utsträckning rådet beaktade kommissionens motivering vid beslutet. Bakgrunden till rådets beslut är dock sannolikt kommissionens argumentation och slutsatsen att området är så pass harmoniserat att det är exklusivt till förmån för gemenskapen. Ett bemyndigande av denna sort fungerar även som en politisk manifestation som anger att gemenskapen har kompetens på området och dokumentet förmedlar för medlemsstaterna vad gemenskapens åsikt i frågan är. Det måste även påpekas att även om ett bemyndigande från rådet inte kan uppfattas som något ”tvång”, utan just som ett bemyndigande, d.v.s. en tillåtelse för medlemsstaterna att ratificera

---

⁵⁴ Eeckhout, s. 134.

⁵⁵ Eeckhout, s. 134.

konventionen, så kan det allmänt sett sägas att det ligger i linje med lojalitetsplikten för medlemsstaterna att ratificera en konvention som de bemyndigats att ansluta sig till, eftersom rådet tydligt angett att den är i överensstämmelse med målen för gemenskapens politik.

4.2.3 Maritime Labour Convention

Ett annat exempel på när gemenskapen ansågs ha exklusiv extern kompetens inom ILO:s arbetsområde gällde ILO:s Maritime Labour Convention som antogs av ILO den 7 februari 2006.⁵⁶ Anledningen till detta var att delar av konventionen föll inom gemenskapens exklusiva kompetens beträffande koordineringen av socialförsäkringssystemen. Interna åtgärder för koordineringen av socialförsäkringssystemen tas med stöd av artikel 42 i EG-fördraget, under sektionen om fri rörlighet för arbetstagare; en av fördragets grundstenar. Området har länge varit reglerat av förordning 1408/71, vilken numera har ersatts med förordning 883/2004. Rådet menade att detta är ett område som är exklusivt för gemenskapen, vilket medför att medlemsstaterna inte själva kan agera i frågan. Observera att detta gäller oavsett om reglerna för konventionen skulle ha stridit mot EG-rätten eller ej, att de berör ett område som är exklusivt för gemenskapen är tillräckligt. Ej heller kan EG agera eftersom EG enligt ILO:s stadga inte kan ratificera ILO-konventioner. Detta ledde till att rådet den 7 juni 2007 beslutade att bemyndiga medlemsstaterna att ratificera ILO:s Maritime Labour Convention i gemenskapens ställe. EG-rättens exklusivitet beträffande en del av konventionen hindrade nämligen medlemsstaterna från att själva ratificera konventionen och utan rådets bemyndigande skulle en ratifikation av konventionen från medlemsstaternas sida inte ha kunnat komma till stånd.

Ordalydelsen i bemyndigandet att ratificera ILO:s Maritime Labour Convention är något tvetydigt. Ett ”bemyndigande” låter inte som något som ska uppfattas

---

⁵⁶ Konventionen har ännu inte ratificerats av Sverige.

som ett tvång, utan förefaller mer likt en tillåtelse/uppmaning för medlemsstaterna att ratificera konventionen. I och med artikel 2 i bemyndigandet, som anger att rådet ska utvärdera medlemsstaternas framsteg med att ratificera konventionen senast 2010, kan bemyndigandet dock uppfattas som en skyldighet för medlemsstaterna att ratificera ILO-konventionen. En möjlig invändning mot detta skulle kunna vara att en sådan skyldighet strider mot ILO:s stadga, som anger att det är de enskilda staterna som väljer huruvida de vill ratificera en konvention eller inte. ILO:s arbetsbyrå utarbetade dock redan i slutet på 70-talet två dokument som angav att den auktoritet som omtalas i ILO:s stadga artikel 19, där det stadgas att medlemsstaterna "will bring the Convention before the authority or authorities within whose competence the matter lies, for the enactment of legislation or other action..." kan vara rådet.⁵⁷ Således förefaller det inte som att det faktum att rådet bemyndigar medlemsstaterna att ratificera en konvention strider mot ILO:s stadga, oavsett om bemyndigandet uppfattas som ett "tvång" för medlemsstaterna att ratificera konventionen eller inte.

På en strikt EG-rättslig nivå kan det ifrågasättas om omfattningen av gemenskapens externa kompetens verkligen sträcker sig så långt att de har rätt att "tvinga" medlemsstater att agera på ett visst sätt. Det kan argumenteras för att gemenskapens exklusiva externa kompetens enbart innebär att medlemsstaterna har av sagt sig nationell kompetens på motsvarande område, och inte att de har åtagit sig att agera på uppdrag av gemenskapen. Detta skulle kunna anses innebära ett alltför långtgående intrång i medlemsländernas statssoveränitet.

Efter transportrådsarbetsgruppens möte den 11 september 2006 inför rådsbeslutet om Maritime Labour Convention torde dock gällande rätt vara att ratifikation av konventionen inte skall uppfattas som något tvång. Rådets rättsavdelning uttalande att rådsbeslutet aldrig kunde göra en ratifikation obligatorisk utan att ratifikation var en fråga för varje medlemsstat. Dokumentet torde således inte innebä-

---

⁵⁷ Se GB.215/SC/4/1 (från 1981) där arbetsbyrån stadgar att "The competent authority is the one which has power to legislate or to take other action to implement the Convention or Recommendation concerned. Where in virtue of the arrangements made by member States belonging to a regional grouping an organ of that grouping has the power to legislate on the subject-matter of a particular Convention or Recommendation, there would seem to be nothing to prevent submission of the text to that organ in pursuance of the constitutional obligation." Se även Frid s. 293.

ra att en ratifikation för medlemsstaterna är tvingande, utan medlemsländerna har enbart åtagit sig att redovisa de steg som har tagits för att nå en eventuell ratifikation.

4.2.4 Konvention 188

Inom kort kommer kommissionen att lägga fram förslag till ett rådsbeslut som bemyndigar medlemsstaterna att ratificera ILO:s konvention om arbete inom fiskeriindustrin som antogs av arbetskonferensen sommaren 2007. Källor inom kommissionen uppger att grunden för detta är att konventionen, likt ILO:s Maritime Convention, berör koordineringen av socialförsäkringssystemen och eventuellt även fiskeområdet, där EG sedan länge har exklusiv kompetens.⁵⁸ Rådet kommer därför troligen att anta kommissionens förslag till rådsbeslut som bemyndigar medlemsstaterna att ratificera konvention 188.

4.3 ILO-konventioner där kompetensen mellan EG och dess medlemsstater är delad

Den första normkonflikten mellan ILO och EU inträffade under sent 70-tal och berörde ILO-konventionen 153 om arbetstid och vila vid vägtransporter; ett område där det fanns en EG-förordning från 1969. Problemet med normkonflikter mellan organisationernas rättsområden uppstod igen beträffande konvention nummer 162 om säkerhet vid användning av asbest. Gemenskapen hade på motsvarande område utfärdat fyra direktiv. Kommissionen ansåg att området för konvention 162 föll inom gemenskapens exklusiva kompetensområde och att medlemsstaterna därmed inte själva fick ratificera konventionen men kommis-

---

⁵⁸ Mailkorrespondens med Rudi Delarue 2007-11-22.

sionen fick inte medhåll från rådet.⁵⁹ Flera av medlemsländerna ratificerade därför själva konvention 162.⁶⁰

EG-domstolen blev, som nämnts ovan, engagerad beträffande konvention 170 om säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet. Domstolen fann att den övervägande delen av konventionen föll inom den delade kompetensen mellan medlemsstaterna och EU. Basen för gemenskapens kompetens var till största del artikel 118 a (nuvarande artikel 137). EU hade utfärdat direktiv på området, men direktiven föreskrev endast en minimireglning.⁶¹ Det fanns enligt artikel 118 a ett utrymme för medlemsstaterna att införa strängare regler, varför konventionen inte stred mot den befintliga EG-rätten. Även artikel 19.8 i ILO-stadgan anger att medlemmarna är tillåtna att anta striktare regler än konventionens. Således förelåg inte någon konflikt gentemot vare sig ILO eller EG-rätten för medlemsstaterna och de kunde därför ratificera konventionen utan konflikter med internationell rätt eller gemenskapsrätt.

Kommissionen har även utfärdat ett flertal rekommendationer som uppmanar medlemsstaterna att ratificera konventioner. I en rekommendation från kommissionen 1998 uppmanades medlemsstaterna att ratificera ILO:s konvention nr 177 om hemarbete.⁶² Konventionens mål sammanföll med EG-rättens, och dåvarande artikel 118, andra strecksatsen, gav kommissionen i uppgift att främja ett nära samarbete med medlemsstaterna på det sociala området, särskilt frågor angående arbetsrätt och arbetsförhållanden (jämför nuvarande artikel 137 och 140). På grund av att konventionens område sammanföll med gemenskapens och att gemenskapen hade kompetens att agera internt så har den även möjlighet att agera externt. Här bör återigen erinras om att rekommendationer inte är bindande för medlemsstaterna. Detta område är inte heller exklusivt för gemenskapen utan

---

⁵⁹ COM (94) 2 final, s. 3. Här kan noteras att Sverige har ratificerat konvention nr 162 men inte konvention 153.

⁶⁰ Frid, s. 294 ff.

⁶¹ Jfr artikel 137 (dåvarande artikel 118a) som stadgar att bestämmelser som antagits enligt denna artikel inte skall hindra någon medlemsstat från att bibehålla eller införa sådana mera långtgående skyddsåtgärder som är förenliga med fördraget.

⁶² Kommissionens rekommendation av den 27 maj 1998 om ratificering av ILO:s konvention nr 177 om arbete i hemmet av den 20 juni 1996. Konventionen är inte ratificerad av Sverige.

rekommendationen från kommissionen bör snarare ses som ett förslag till handlande för medlemsstaterna som står i linje med EU:s politik.

Kommissionen rekommenderade även medlemsstaterna att ratificera ILO:s konvention nr 180 om arbetstid för sjömän och fartygsbesättning.⁶³ Anledningen till rekommendationen var att konventionens syfte, att främja arbetstagares hälsa och säkerhet samt förbättra säkerheten till sjöss och skydd av den marina miljön, sammanföll med gemenskapens målsättningar. Artikel 136 i EG-fördraget stadgar bland annat att gemenskapens mål ska vara att förbättra levnads- och arbetsvillkor och artikel 137 ger gemenskapen intern kompetens att agera på området. Området för konvention 180 sammanföll således med EG:s externa kompetens, varför kommissionen uppmanade medlemsstaterna att ratificera konventionen. Återigen bör detta dokument snarast ses som en förslag till hur medlemsstaterna bör handla som går i linje med EU:s mål.

Kommissionen har även år 2000 utfärdat en rekommendation om ratifikation av ILO-konventionen nr 182 om de värsta formerna av barnarbete. Kommissionens agerande här kan ses mot bakgrund av att det finns ett EG-rättsligt direktiv till skydd för unga arbetstagare.⁶⁴

Aktuellt just nu är att kommissionen kommer att utfärda en rekommendation till medlemsstaterna att ratificera de konventioner som av ILO klassificeras som aktuella.⁶⁵ Återigen får här erinras om att en rekommendation inte är bindande för medlemsstaterna. Rekommendationen får dock ses som ett uttryck för EU:s stöd för ILO:s arbete och att EU:s mål överensstämmer med ILO:s. Det kan också ses som att det ger uttryck för kommissionens hållning i det samarbetsförfarande som enligt EG-domstolen ska finnas mellan medlemsstaterna och gemen-

---

⁶³ Kommissionens rekommendation av den 18 november 1998 om ratifikation av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 180 om arbetstiden för sjömän och fartygsbesättning och ratifikation av 1996 års protokoll till konventionen om miniminormer i handelsfartyg, 1976. Konventionen ratificerades av Sverige 15 december 2000.

⁶⁴ Rådets direktiv 94/33/EG av den 22 juni 1994 om skydd av minderåriga i arbetslivet. Konventionen ratificerades av Sverige 13 juni 2001.

⁶⁵ Se *Joint Conclusions of the 5th High-Level meeting between the European Commission and the International Labour Office*, Geneva, 13 October 2006, där det stadgas att: "The Commission will also envisage to presenting a recommendation to EU Member states on the ratification of ILO conventions that have been classified by ILO as up to date and that are relevant for the promotion of decent work such as OHS and working conditions.", s. 7.

skapen.⁶⁶ En dylik rekommendation från EU:s sida signalerar även att en eventuell låg ratifikationsgrad av ILO-konventioner från EU:s medlemsländer inte beror på att det är EG-rätten som s a s ”sätter käppar i hjulet”. Rekommendationen förmedlar EU:s stöd för de aktuella konventionerna och konventionernas överensstämmelse med EG-rätten.⁶⁷

5 Slutsats och reflektioner

5.1 Avgörande faktorer vid bedömningen av EG:s externa kompetens

Av ovanstående redogörelse följer att en avgörande faktor för vidden av gemenskapens externa kompetens är vilken artikel i EG-fördraget som utgör basen för kompetensen. Som visats ovan så är det mer troligt att gemenskapen anses ha exklusiv kompetens om denna baseras på artiklar om den inre marknaden eller fri rörlighet snarare än artikel 137. Avgörande för hur medlemsstaterna kan agera är således vilken artikel som utgör basen för EG:s externa kompetens och även i vilken grad gemenskapen utfärdat lagstiftning på området. Ju mer harmoniserat ett område är, desto mer sannolikt är det att medlemsstaterna inte kan agera i frågan utan att inkräkta på EG-rätten. Är området i fråga i hög grad harmoniserat är kompetensen, som redogjorts för ovan, exklusiv och medlemsstaterna är då till och med förhindrade att agera på området oavsett om detta skulle inkräkta på EG-rätten eller ej. Vilken institution som utfärdat ett dokument som kommenterar en ILO-konvention och vilken typ av rättsakt som utfärdats ger också en fingervisning om hur medlemsstaterna bör/får agera.

En gemensam nämnare för flera av ovanstående konventioner där gemenskapen ansetts ha exklusiv kompetens är att konventionerna ofta har behandlat sjöfarts-

---

⁶⁶ Yttrande 2/91, del II para 12.

⁶⁷ Delarue, s. 113.

frågor som innehållit bestämmelser som faller inom EG-rätten. Detta innebär självfallet inte att sjöfart är det enda området där exklusiv gemenskapskompetens förekommer, utan bör snarare ses som en följd av att just sjöfart har varit ett vanligt förekommande område för reglering inom ILO.

5.2 EU:s och ILO:s ståndpunkter rörande konflikterna och framtiden

Det är svårt att få en enhetlig bild över hur EU själv ser på sin kompetens och sin roll i ILO-arbetet. Kommissionen har i vissa fall ansett att den exklusiva kompetensen sträckt sig längre än rådet och domstolen ansett,⁶⁸ och kommissionen har även lagt fram förslag för att få mer inflytande inom ILO, vilket andra institutioner motsatt sig.⁶⁹ Ett exempel på detta är då kommissionen 1994 tog fram ett förslag till rådsbeslut om utnyttjandet av gemenskapens externa kompetens inom ILO då den externa kompetensen är delad mellan medlemsstaterna och gemenskapen.⁷⁰ Förslaget innebar att medlemsstaterna enbart skulle kunna ratificera en ILO-konvention som faller inom den delade kompetensen om de först fått godkännande från rådet. Förslaget skulle således kraftigt inskränka medlemsstaternas egna handlingsutrymmen inom ILO. Förslaget stötte på stark kritik från Ekonomiska och Sociala kommittén och kommissionen fick så småningom dra tillbaka det kritiserade förslaget då det inte godkändes av rådet.⁷¹ Ekonomiska och Sociala kommittén kritiserade i anslutning till förslaget kommissionens agerande i allmänhet. Kommittén menade att i och med att kommissionen så starkt företrädder en enhetlig representation från EU:s medlemsländer, där kommissionen till och med har uttryckt att arbetsgivar- och arbetstagarparterna inte ska agera i egenskap av sig själva, utan som representanter för sitt land, så skulle en sådan

---

⁶⁸ Jfr 4.3 och yttrande 2/91, där domstolen, till skillnad från kommissionen, ansåg att merparten av konventionen föll inom den delade kompetensen. Se även Maier, s. 163 och 171.

⁶⁹ Frid, s. 281.

⁷⁰ Se COM (94) 2 final.

⁷¹ Se Own-initiative opinion of the Economic and Social Committee on Relations between the EU and the International Labour Organization.

ordning riskera att äventyra ILO:s trepartsstruktur.⁷² Ekonomiska och sociala kommittén och Europaparlamentet menade även att kommissionen lämpligen ska bedriva lagstiftningsarbetet inom den sociala dimensionen utifrån ILO:s konventioner för att undvika konflikter mellan EG-rätt och ILO-konventioner.⁷³ Bilden inom EU:s egna institutioner av hur normkonflikter mellan ILO-konventioner och EG-rätt bör hanteras är således inte klar. Den progressiva utveckling som kommissionen velat få till stånd har inte alltid accepterats av de övriga institutionerna.

ILO:s styrelse har i ett dokument från dess rättsliga utskott noterat att det verkar finnas en osäkerhet kring var gränserna för medlemsstaternas och EU:s externa kompetens går, vilket kan innebära färre och färre ratifikationer av ILO-konventioner från EU-länderna.⁷⁴ I dokumentet framhålls att trots kompetensfördelningsproblematiken måste medlemsstaterna tänka på vikten av att arbeta mot ILO:s mål och ratificera konventioner så snart det är möjligt.⁷⁵ I dokumentet förs även fram att det oundvikligen är så att gemenskapens och ILO:s kompetensområden kommer att sammanfalla, men att detta inte bör innebära att ILO:s regelverk ska byggas upp utifrån EU:s. En sådan situation skulle riskera att medföra en för stor detaljreglering som blir svår för många av ILO:s medlemsländer utanför EU att leva upp till. Konventionerna skulle därför riskera att få färre ratifikationer.⁷⁶ Både ILO och den Ekonomiska och Sociala kommittén anser att problemet kring kompetensfördelningen mellan organisationerna borde lösas med diskussioner snarare än praxis från EG-domstolen.⁷⁷

---

⁷² Se Own-initiative opinion of the Economic and Social Committee on Relations between the EU and the International Labour Organization, para. 5.

⁷³ Se Own-initiative opinion of the Economic and Social Committee on Relations between the EU and the International Labour Organization, para. 9.1.

⁷⁴ GB.262/LILS/2/2 para. 7 (från 1995).

⁷⁵ GB.262/LILS/2/2 para. 8.

⁷⁶ GB.262/LILS/2/2 para. 9.

⁷⁷ GB.262/LILS/2/2 para. 8, Own-initiative opinion of the Economic and Social Committee on Relations between the EU and the International Labour Organization (ILO), para. 9.1.

6 Avslutande kommentar

EU-medlemskapet har inneburit att en del av medlemsländernas statssuveränitet har övergått till EG. EG:s externa kompetens att ingå internationella avtal är därmed numera avgörande för medlemsstaternas möjligheter att agera inom ILO. Den externa kompetensen stadgas antingen explicit i fördraget eller framkommer implicit i enlighet med parallelldoktrinen. Huruvida den externa kompetensen är exklusiv eller inte framgår antingen uttryckligen av fördraget eller kan utläsas av omfattningen av gemenskapens harmonisering på området. Konsekvensen av att EG har extern kompetens är att medlemsländerna inte får inkräkta på den EG-rättsliga regleringen, eller, om området är exklusivt, att medlemsstaterna helt och hållet måste avstå från att reglera detta område på egen hand om inte gemenskapen har bemyndigat dem att göra så. Vid delad kompetens mellan gemenskapen och dess medlemsländer har medlemsstaterna en samarbetskyldighet mot gemenskapen.

EG-rätten har en dynamisk karaktär och utvecklas ständigt och det ligger därför i sakens natur att det exakta området för EG:s externa kompetens är svårt att fastställa.⁷⁸ Kanske särskilt just på grund av EG-rättens progressiva utveckling är det sannolikt att normkonflikter mellan EG-rätt och ILO-konventioner kommer att uppträda frekvent även fortsättningsvis. Som ILO påpekar är det i denna situation av högsta vikt att överlåtelsen av kompetens till gemenskapen inte medför att medlemsstaterna försummar att arbeta mot ILO:s mål. Det är även viktigt att samarbetet mellan organisationerna sker med respekt för ILO:s unika trepartsstruktur. Målen för de båda organisationerna sammanfaller till stor del, och ett alltmer utvecklat samarbete mellan de båda organisationerna medför många positiva konsekvenser. Det föreligger ett ömsesidigt beroende mellan EU och ILO

---

⁷⁸ Maier, s. 36 och Macleod, s. 160.

och därav en stor nytta av ett nära samarbete för förverkligandet av de gemensamma målen.

7 Källor

Lagstiftning

EU

Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen av den 25 mars 1957

Fördraget om Europeiska unionen av den 7 februari 1992

Förordning 539/2001 av den 15 mars 2001 om fastställande av förteckningen över tredje länder vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredje länder vars medborgare är undantagna från detta krav

Förordning 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen

Förordning 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Rådets direktiv 94/33/EG av den 22 juni 1994 om skydd av minderåriga i arbetslivet.

ILO

ILO:s stadga

Konvention 45 Arbete under jord (kvinnor)

Konvention 89 Kvinnors nattarbete

Konvention 96 Avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer

Konvention 153 Arbets- och vilotider vid transport på väg

Konvention 162 Säkerhet vid användning av asbest

Konvention 170 Säkerhet vid användning av kemiska produkter i arbetslivet

Konvention 177 Hemarbete

Konvention 180 Sjömäns arbetstid och bemanningen på fartyg

Konvention 182 De värsta formerna av barnarbete

Konvention 185 Identitetshandlingar för sjömän

Konvention 188 Arbete inom fiskeriindustrin

Maritime Labour Convention Arbete ombord på fartyg

Offentligt tryck

Sverige

En sammanhållen svensk ILO-strategi 2007-2009, Regeringskansliet, Arbetsmarknadsdepartementet.

EU

Berlinförklaringen, *Förklaring med anledning av 50-årsdagen av undertecknandet av Romfördragen*, 25 mars 2007.

COM (94) 2 final. Proposal for a Council decision on the exercise of the Community's external competence at international labour conferences in cases falling within the joint competence of the Community and its Member States.

Europeiska unionens råd, Ordförandeskapets slutsatser, 16616/07, 14 December 2007.

Joint Conclusions of the 5th High-Level meeting between the European Commission and the International Labour Office, Geneva, 13 October 2006.

Kommissionens rekommendation av den 27 maj 1998 om ratificering av ILO:s konvention nr 177 om arbete i hemmet av den 20 juni 1996, 98/370/EC.

Kommissionens rekommendation av den 18 november 1998 om ratifikation av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 180 om arbetstiden för sjömän och fartygsbesättning och ratifikation av 1996 års protokoll till konventionen om miniminormer i handelsfartyg, 1976, 1999/130/EC.

Kommissionens rekommendation av den 15 September 2000 om ratifikation av Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 182 av den 17 juni 1999 om de värsta formerna av barnarbete, 2000/581/EC.

Kommissionens förslag till rådets beslut om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska gemenskapens intresse ratificera Internationella arbetsorganisationens konvention nr 185 om identitetshandlingar för sjömän, KOM (2004) 530 slutlig.

Kommissionens förslag till rådets beslut om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska gemenskapens intresse ratificera 2006 års konsoliderade ILO-konvention om arbete till sjöss. KOM (2006) 288 slutlig.

Own-initiative opinion of the Economic and Social Committee on Relations between the EU and the International Labour Organization (ILO), Brussels, 25 January 1995

OJ C 24/8, 1 February 1990, *Exchange of letters between the European Communities and the International Labour Organization.*

OJ C 165/23, 8 juni 2001, *Skiftväxling mellan Europeiska gemenskapernas kommission och Internationella arbetsorganisationen.*

Rådets beslut av den 14 april 2005 om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska gemenskapens intresse ratificera Internationella arbetsorganisationens konvention nr 185 om identitetshandlingar för sjömän, 2005/367/EG.

Rådets beslut av den 7 juni 2007 om bemyndigande för medlemsstaterna att i Europeiska gemenskapens intresse ratificera 2006 års konsoliderade ILO-konvention om arbete till sjöss, 2007/431/EC.

Yttrande 2/91 REG 1991 s. I-1061.

ILO

International Labour Office, GB.262/LILS/2/2, 262nd Session, *The external competence of the European Communities and the ILO's standard-setting activities*, mars 1995.

GB.215/SC/4/1, *The relationship of rights and obligations under the constitution of the ILO to rights and obligations under treaties establishing regional groupings*, mars 1981.

GB 294/PFA/1, *Programme and Budget for 2004-05: Regular budget account and Working Capital Fund*, november 2005.

Litteratur

Bernitz, U, Kjellgren, A, *Europarättens grunder*, tredje upplagan, Norstedts Juridik 2007.

Delarue, R, *ILO-EU cooperation on employment and social affairs*, The United Nations and the European Union: An Ever Stronger Partnership, Wouters, J, m. fl, s. 93-114, T.M.C. ASSER PRESS 2006.

Eeckhout, P, *External Relations of the European Union – Legal and Constitutional Foundations*, Oxford University Press 2004.

Frid, R, *The Relations Between the EC and International Organizations*, Kluwer Law International 1995.

Macleod, I, Hendry, I.D., Hyett, S, *The External Relations of the European Communities*, Oxford University Press 1996.

Maier, L, *EU, arbetsrätten och normgivningsmakten*, Stockholms universitet 2000.

Novitz, T, *Promoting Core Labour Standards and Improving Global Social Governance, An Assessment of EU Competence to Implement Commission Proposals*, European University Institute 2002.

Rättsfall

Mål 6/64 *Costa v. E.N.E.L.*, REG 1964 s. 585.

Mål 22/70 *ERTA*, REG 1971 s. 263.

Mål 6/76 *Kramer*, REG 1976 s. 1279.

Mål C-322/88 *Grimaldi*, REG 1988 s. 4407.

Mål C-158/91 *Ministère public och Direction du travail et de l'emploi mot Jean-Claude Levy*

Mål C-203/03 *Europeiska gemenskapernas kommission mot Republiken Österrike*.

Mål C-307/05 *Yolanda Del Cerro Alonso och Osajudetza Servicio Vasco de Salud*.

Mål C-438/05, *The International Transport Workers' Federation och The Finnish Seamen's Union mot Viking Line*.

Internetkällor

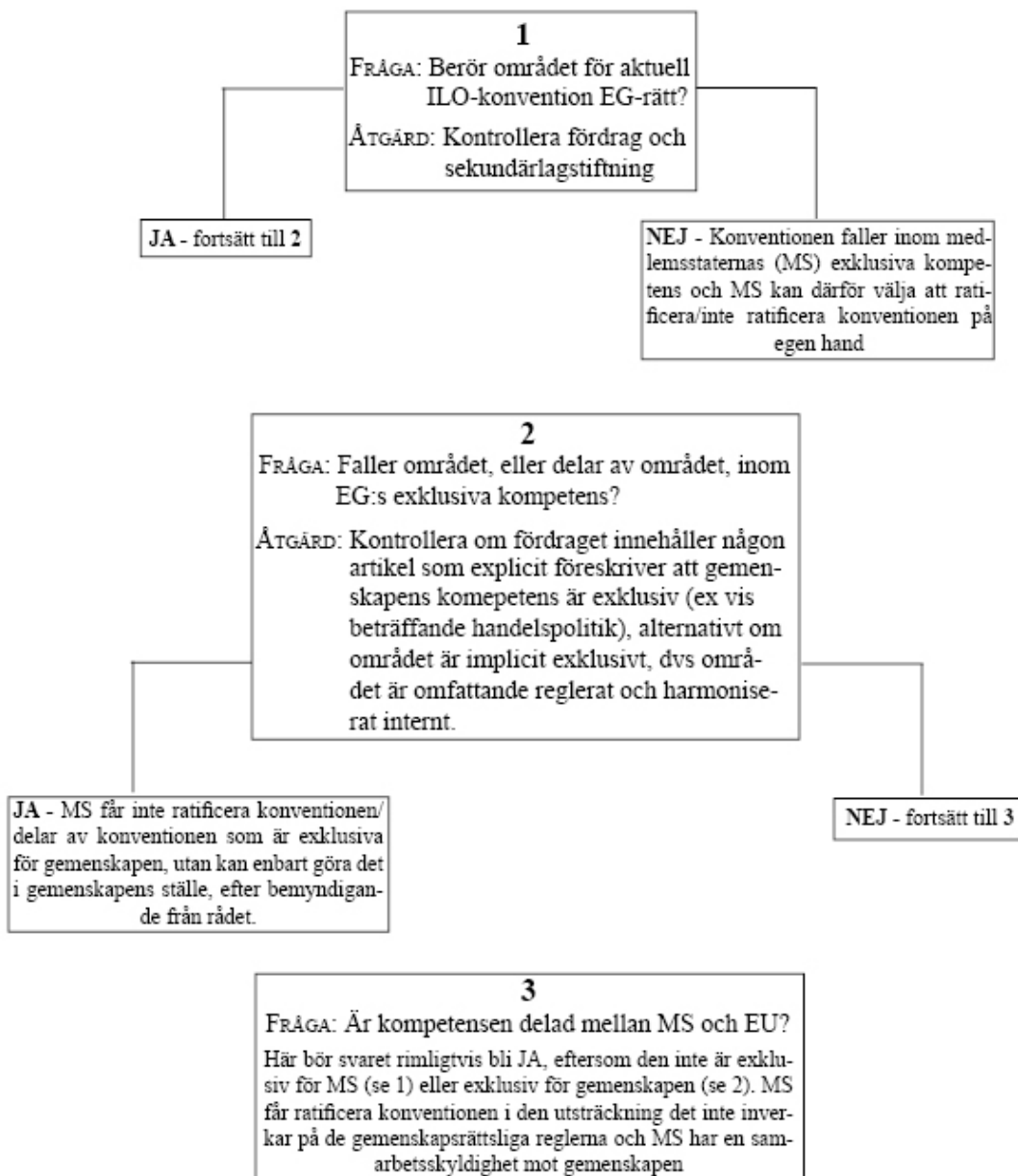
Lissabonfördragets innehåll, EU-upplysningen, 7/12 2007 (10/12 2007), <http://www.eu-upplysningen.se>

Bilaga

LATHUND

ATT TÄNKA PÅ VID RATIFIKATION AV EN
ILO-KOVENTION SOM TANGERAR EG-RÄTT

REGERINGSKANSLIET

Arbetsmarknadsdepartementet

www.regeringen.se/arbetsmarknad